

24-12-2021

Auteur: Petra Klapwijk

Onderzoek: Tegenstellingen in de samenleving



Samenvatting

Een op de zeven heeft ruzie met familie of vrienden over corona

Meningsverschillen met mensen in je naaste omgeving over corona zijn heel normaal geworden, blijkt uit onderzoek van EenVandaag. 59 procent heeft discussie met vrienden of familie. Bij één op de zeven (15 procent) gaat het zelfs om regelrechte ruzie.

Voorals tussen gevaccineerden en ongevaccineerden gaat het vaak hard tegen hard. Dat varieert van een pittige discussie tot het verbreken van het contact. Dit komt vooral omdat beide groepen maar weinig begrip kunnen opbrengen voor elkaars standpunten. Twee derde (65 procent) vindt het spanningsveld tussen deze twee groepen de grootste tegenstelling die nu voor verdeeldheid zorgt in de samenleving. Aan het onderzoek deden 31.000 mensen mee.

'Ongevaccineerden zijn alleen maar met zichzelf bezig'

Zeven van de tien gevaccineerden in het onderzoek (70 procent) hebben weinig of geen begrip voor mensen die er bewust voor kiezen om zich niet te laten vaccineren. Zij noemen deze keuze 'egoïstisch' en 'dom'. "Ongevaccineerden zijn alleen maar met zichzelf bezig", vinden zij. "Ze hebben geen oog voor de zorg en de IC's die vollopen en ook niet voor de gevolgen voor de hele samenleving", motiveert een deelnemer.

Veel gevaccineerden zijn van mening dat het vooral door de ongevaccineerden komt dat we nu weer met z'n allen in een lockdown zitten. "Het is hun keuze, maar ik moet daaronder lijden", zegt iemand anders. Een kwart (28 procent) kan wel begrijpen dat een ander ervoor kiest om geen vaccin te nemen. Voor mensen die om medische redenen geen vaccin kunnen nemen is sowieso begrip.

Irritatie in discussies

Veel gevaccineerden zeggen dat ze wel het gesprek met de andersdenkenden in hun omgeving zijn aangegaan. Een deelnemer schrijft daarover: "Mijn beste vriend blijkt een vaccinweigeraar te zijn. Daar hebben we veel discussie over, want hij kan dat in mijn ogen niet motiveren." Dichter tot elkaar komen ze in die gesprekken meestal niet.

Vaak wordt het gevoelige onderwerp na een tijdje vermeden. Maar het komt ook regelmatig voor dat er zoveel irritatie ontstaat dat naasten elkaar minder zien of zelfs het contact helemaal verbreken.

Verwijdering van familie

Veel panelleden vertellen over verwijdering van hun naaste familie: "Ik heb bijna geen contact meer met mijn zus. Ze spreekt met veel mensen tegelijk af en gaat daarna naar mijn ouders die een slechte gezondheid hebben. Ik stoor me hier enorm aan."

En een dochter schrijft: "Ik heb gebroken met mijn moeder. Ze blijft maar complotwebsites met me delen. Ik heb haar geprobeerd uit te leggen hoe die sites werken, maar daar heeft ze geen boodschap aan. Nu ben ik er wel klaar mee."

'Gevaccineerden drammen teveel'

Aan de andere kant voelen de meeste ongevaccineerden zich juist niet begrepen (71 procent) door mensen die wel gevaccineerd zijn. Zij vinden het belangrijk dat iedereen voor zichzelf een vrije keuze kan maken. Ze hebben daarom over het algemeen wel begrip voor de keuze van gevaccineerden (80 procent).

Maar omgekeerd willen ze ook graag begrip en respect terug voor hun eigen bewuste keuze om geen prik te halen. Het gevoel dat gevaccineerden in hun omgeving niet willen luisteren naar hun argumenten overheerst. Een ongevaccineerde zegt daarover: "Ik heb soms hele goede open en eerlijke gesprekken met vrienden die een mening hebben over ongevaccineerden. Ik ervaar vaak drammerigheid en drang om me te overtuigen. Daar ben ik na een poosje niet meer van gediend en dan beëindig ik het gesprek."

Samenvatting

'We mogen de kleinkinderen niet meer zien'

Niet welkom op verjaardag oma

Ook veel ongevaccineerde deelnemers vertellen verhalen over discussies met en verwijdering van dierbaren. "Mijn ouders willen per se dat ik ga vaccineren. Ze willen dat ik me telkens verantwoord voor mijn keuze. Ik vind dat behoorlijk respectloos, dus ik zoek ze minder op."

Sommigen hebben het gevoel dat ze buitengesloten worden, in de samenleving en ook in hun eigen familie. Ongevaccineerden schrijven: "Mijn tante werkt in de zorg en heeft nul begrip voor ongevaccineerde mensen. Ze heeft verboden dat ik langskwam op de verjaardag van oma." Een ander: "Sommige voorheen vrienden willen niet meer afspreken omdat ik niet gevaccineerd ben. Ik ervaar dat als buitensluiten."

Contact blijft bij meerderheid

Bij een kwart van alle deelnemers die discussie of ruzie heeft met een familielid of vriend (28 procent) verslechtert het contact langdurig. Dit geldt het meest voor mensen die ruzie hebben gekregen.

Maar in de meeste gevallen verandert er niet zoveel. Voor 59 procent blijft het contact hetzelfde. Bij hen overheerst het gevoel dat corona het niet waard is om elkaar uit het oog te verliezen. Voor 4 procent levert een stevig gesprek zelfs meer begrip voor elkaar en een verbetering van de relatie op.

Tegenstellingen in de samenleving (veel) groter geworden

Tegenstellingen in de samenleving

We stellen je vragen over tegenstellingen en polarisatie in Nederland. Hiermee bedoelen we dat groepen mensen met verschillende meningen of een andere manier van leven tegenover elkaar staan. Dit kan mogelijk leiden tot een toenemend 'wij-zij'-denken, onbegrip, problemen of ruzie.

Hoe groot zijn de tegenstellingen in de Nederlandse samenleving volgens jou in deze tijd?

Het maakt niet uit of je het precies weet, het gaat om je gevoel.

Er zijn (vrijwel) geen tegenstellingen -

Heel klein 1%

Redelijk klein 9%

Redelijk groot 53%

Heel groot 34%

Weet niet / geen mening 3%

Wat is jouw indruk: zijn de tegenstellingen in de Nederlandse samenleving in de afgelopen 2 jaar kleiner of groter geworden of maakt het niet veel verschil?

Veel kleiner -

Een beetje kleiner 1%

Maakt niet veel verschil 7%

Een beetje groter 29%

Veel groter 61%

Weet niet / geen mening 2%

Welke zijn volgens jou de tegenstellingen die nu voor de grootste verdeeldheid zorgen in de Nederlandse samenleving?

Je kunt maximaal 3 antwoorden geven. Als je geen tegenstellingen ziet kun je dat onderaan aanvinken.

Tweedeling tussen gevaccineerden en ongevaccineerden 65%

Tweedeling tussen mensen met en zonder vertrouwen in de overheid 35%

Tweedeling tussen mensen met en zonder migratieachtergrond 35%

Tweedeling tussen arm en rijk 33%

Tweedeling tussen mensen die zich wel en niet aan coronaregels houden 31%

Tweedeling tussen politiek 'links' en politiek 'rechts' 29%

Tweedeling tussen voor- en tegenstanders van klimaatmaatregelen 15%

Andere tegenstellingen scoorden lager dan 10 procent.

We stellen je nu vragen over corona en vaccinatie. In hoeverre houd jij je over het algemeen zelf aan de coronaregels die nu gelden?

Heel streng 16%

Redelijk streng 53%

Niet zo streng 20%

(Bijna) niet 9%

Weet niet / geen mening 2%

Gevaccineerden en ongevaccineerden

Omgaan met andersdenkenden

Bij de volgende vragen is gekeken naar de gevaccineerde en de ongevaccineerde deelnemers van het onderzoek.

Zijn mensen in je directe omgeving (familie, vrienden) over het algemeen wel of niet gevaccineerd tegen corona?

	Gevaccineerden	Ongevaccineerden
(Bijna) allemaal wel gevaccineerd	57%	15%
De meeste wel gevaccineerd	35%	30%
Ongeveer evenveel gevaccineerd als ongevaccineerd	5%	30%
De meeste niet gevaccineerd	1%	12%
(Bijna) allemaal niet gevaccineerd	-	8%
Weet niet / geen mening	2%	5%

Gevaccineerden en ongevaccineerden

Gevaccineerden over ongevaccineerden

De volgende vragen zijn gesteld aan de gevaccineerde deelnemers aan het onderzoek.

We zijn nu benieuwd hoe jij als gevaccineerde aankijkt tegen ongevaccineerden in het algemeen. We bedoelen hiermee mensen die er bewust voor kiezen om zich niet te laten vaccineren. Het gaat dus niet om mensen die zich bv om medische redenen niet kunnen laten vaccineren.

In hoeverre heb je begrip voor voor de bewuste keuze van mensen om zich niet te laten vaccineren tegen corona?

- Heel veel begrip 8%
- Redelijk wat begrip 20%
- Niet zoveel begrip 35%
- Helemaal geen begrip 35%
- Weet niet / geen mening 1%

In hoeverre ervaar jij begrip van ongevaccineerden voor jou als gevaccineerde?

- Heel veel begrip 6%
- Redelijk wat begrip 27%
- Niet zoveel begrip 27%
- Helemaal geen begrip 17%
- Weet niet / geen mening 23%

Gevaccineerden en ongevaccineerden

Ongevaccineerden over gevaccineerden

De volgende vragen zijn gesteld aan de ongevaccineerde deelnemers aan het onderzoek.

We zijn nu benieuwd hoe jij als ongevaccineerde aankijkt tegen gevaccineerden in het algemeen.

In hoeverre heb je begrip voor voor de keuze van mensen om zich te laten vaccineren tegen corona?

Heel veel begrip 37%
Redelijk wat begrip 43%
Niet zoveel begrip 10%
Helemaal geen begrip 4%
Weet niet / geen mening 6%

In hoeverre ervaar jij begrip van gevaccineerden voor jou als ongevaccineerde?

Heel veel begrip 4%
Redelijk wat begrip 21%
Niet zoveel begrip 43%
Helemaal geen begrip 28%
Weet niet / geen mening 4%

Discussie en ruzie

Meeste discussies met familie, vrienden, op het werk en online

De volgende uitslagen zijn van alle deelnemers.

Heb jij in je familie of vriendenkring, op je werk of online discussie over corona? We bedoelen hiermee alle facetten die met corona te maken hebben. Bij een volgende vraag kun je je antwoord meer specificeren.

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ja, met familie, vrienden of kennissen 59%
Ja, op mijn werk 28%
Ja, online 11%
Ja, op straat of openbare gelegenheden (bv. supermarkt, restaurants) 8%
Ja, ergens anders 3%
Nee 30%
Weet niet / geen mening 2%

En heb jij in je familie of vriendenkring, op je werk of online wel eens ruzie met iemand gehad over corona?

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ja, met familie, vrienden of kennissen 15%
Ja, op mijn werk 4%
Ja, online 5%
Ja, op straat of openbare gelegenheden (bv. supermarkt, restaurants) 3%
Ja, ergens anders 1%
Nee 76%
Weet niet / geen mening 1%

Discussie en ruzie

Bij kwart verslechtert contact

De volgende vragen zijn gesteld aan de deelnemers die discussies en / of ruzie hebben (gehad) over corona met familie, vrienden of kennissen.

Je hebt aangegeven dat je meningsverschillen hebt (gehad) met familie of vrienden over corona. Waarover hebben jullie verschil van mening?

Als je met meerdere mensen een meningsverschil hebt, vul de volgende vragen dan in voor degene die het dichtst bij je staat.

Je kunt meerdere antwoorden geven. Dit zijn de 5 meest gegeven antwoorden.

Over vaccineren of niet 66%

Over de keuzes van het kabinet voor bepaalde maatregelen 52%

Over hoe ernstig het coronavirus is 44%

Over 'complottheorieën' / 'alternatieve theorieën' over corona 40%

Over het wel of niet dragen van een mondkapje 31%

Is het contact tussen jullie door dit meningsverschil over corona beter of slechter geworden, of ongeveer hetzelfde gebleven?

Als om een andere reden dan corona jullie contact veranderd is vul dan 'niet van toepassing' in.

Veel beter geworden 1%

Een beetje beter geworden 3%

Ongeveer hetzelfde gebleven 59%

Een beetje slechter geworden 18%

Veel slechter geworden 10%

Weet niet / geen mening 9%

Rapportcijfer 2021

Helpt kijkt positief terug op 2021

De volgende uitslagen zijn van alle deelnemers.

Deze vragen zijn beantwoord in de week voor de persconferentie van zaterdag 18 december, waarop een nieuwe lockdown werd aangekondigd.

Als je terugkijkt op 2021, hoe heb je dit jaar dan over het algemeen voor jezelf beleefd: is dit vooral positief of negatief?

Heel positief 6%

Redelijk positief 48%

Redelijk negatief 29%

Heel negatief 13%

Weet niet / geen mening 4%

Wat voor cijfer geef je jouw leven tijdens de coronacrisis in 2021?

Het gemiddelde cijfer van alle deelnemers is een 6,3. Dat is net iets hoger dan in het eerste coronajaar, 2020, dat gemiddeld een 6,2 scoorde.

Gevaccineerden geven het jaar gemiddeld een hoger cijfer, een 6,5, dan ongevaccineerden, een 5,6.

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Over het onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 9 tot en met 17 december 2021. Aan het onderzoek deden 31.096 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 leden. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

